

Отже, удосконалення обліку адміністративних витрат є підставою для їхнього ґрунтовного аналізу та планування, що у сукупності спрямовано на оптимізацію і мінімізацію витрат, враховуючи їх безпосередній вплив на фінансовий результат діяльності підприємства. Тобто, зниження цих витрат призведе до збільшення прибутку від операційної діяльності, тому це завдання є значущим для кожного підприємства.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: затв. наказом М-ва фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
2. Чебан Ю. Особливості обліку і контролю адміністративних витрат: теоретичні аспекти і напрями удосконалення. Збірник наукових праць ЧДТУ: Економічні науки. 2014. Вип. 38. Частина II. Том 2. С. 71-78.

Слюсарчук О.А.

студентка,

*Харківський національний технічний університет сільського господарства
імені Петра Василенка*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИЗНАННЯ ТА ОЦІНКИ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Процес реалізації продукції є завершаючою ланкою фінансово-господарської діяльності підприємства, результатом якої є виручка від реалізації. Взаємовідносини між підприємством та покупцями і замовниками регулюються договорами. Так, саме розрахунки по виконанню контрактів, договорів, угод є однією з найактуальніших тем в обліку в умовах ринкової економіки. Від того, як проводяться розрахунки з покупцями і замовниками, як ведеться облік розрахунків з покупцями і замовниками буде залежати подальша діяльність підприємства, фінансові результати від неї. На сьогодні більшість вітчизняних підприємств перебувають на межі фінансової кризи. Основна причина виникнення кризових явищ полягає у низькому рівні менеджменту та нездатності підприємств ефективно та своєчасно управляти оборотними активами. У сучасних умовах переважна більшість вітчизняних підприємств віддає перевагу продажу товарів не в кредит, а за фактом оплати. Однак конкуренція диктує свої умови: товари відвантажуються, зростає дебіторська заборгованість. За таких умов особливо зростає роль ефективного управління дебіторською заборгованістю, своєчасного її повернення та попередження виникнення безнадійних боргів. Ефективність ведення обліку поточної дебіторської заборгованості залежить від її визнання та оцінки, саме тому особливу увагу в дослідженні і було приділено даному питанню.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності визначає П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», згідно з яким дебіторською заборгованістю вважається сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. Дебітори – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих

подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів [1].

Методологічні підходи до обліку дебіторської заборгованості відповідно до міжнародних стандартів не мають конкретного стандарту, однак окремі аспекти визначено МСБО 1 «Подання фінансової звітності» [2], МСБО 18 «Дохід» [3], МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» [4] та МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» [5].

На думку Т.С. Єдинак, виникнення дебіторської заборгованості – це об'єктивний процес, який зумовлений існуванням ризиків при проведенні взаєморозрахунків між контрагентами за результатами господарських операцій. Проте на її розмір та структуру впливає ряд факторів, які можна поділити на три основні групи: 1) загальноекономічні (зовнішні) фактори (стан економіки в країні, ефективність грошово-кредитної політики НБУ, рівень інфляції, стан розрахунків тощо); 2) галузеві фактори (стан галузі, де працює фірма; динаміка виробництва цього виду продукції та попит на неї); 3) внутрішні фактори (організаційно-правова структура та форма власності підприємства, фінансовий менеджмент підприємства тощо). Перераховані фактори впливають на виникнення та обсяг дебіторської заборгованості. Їх врахування при здійсненні відносин з контрагентами допоможе уникнути ризиків відсутності розрахунків [6, с. 55].

А. В. Тирінов зазначає, що передумовою виникнення дебіторської заборгованості є надання товарного (комерційного) кредиту покупцям продукції, товарів, робіт, послуг або надання інших активів (майно, грошові кошти) у борг іншим видам контрагентів підприємства [7, с. 115].

Відповідно до вимог П(С)БО 10, дебіторська заборгованість визнається активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод та може бути достовірно визначена її сума. А згідно з МСБО 32, визнання фінансового активу відбувається тоді, коли організація стає стороною контракту (договору), за умови виникнення зобов'язання по інструменту.

Дебіторська заборгованість відображається при передачі права власності на товар при його реалізації на умовах відстрочення оплати. Відвантаження його покупцю відбувається після підписання угоди купівлі-продажу і на підставі складених первинних документів, які підтверджують факт передачі товарів іншим власникам. Виникнення дебіторської заборгованості пов'язано з принципом нарахування, сутність якого полягає в тому, що незалежно від сплати в момент відвантаження продукції, передачі послуг чи права власності на них підприємство відображає отримання доходу, а в разі відсутності оплати одночасно і дебіторську заборгованість.

Згідно з П(С)БО 10 поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги визнається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг та оцінюється за первісною вартістю, яка складається із суми заборгованості покупців і замовників відповідно до укладених договорів, яка залишилася непогашеною на дату складання балансу.

Поточна дебіторська заборгованість, яка є фінансовим активом (крім придбаної заборгованості та заборгованості, призначеної для продажу)

відображається в балансі за чистою реалізаційною вартістю, що визначається як різниця між первісною її вартістю та резервом сумнівних боргів.

Довгострокова дебіторська заборгованість, на яку нараховуються проценти, відображається в балансі за її теперішньою вартістю; визначення теперішньої вартості залежить від виду заборгованості та умов її погашення. При цьому в стандарті не конкретизовано, яким чином визначається теперішня вартість, а також за яким методом оцінюється довгострокова дебіторська заборгованість, на яку не нараховуються відсотки.

За результатами проведеного дослідження систематизовано методи облікової оцінки дебіторської заборгованості підприємства, а саме метод теперішньої вартості (застосовується для довгострокової дебіторської заборгованості, на яку нараховуються проценти); метод первісної вартості (використовується для первісної оцінки поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги та оцінки інших видів поточної дебіторської заборгованості); метод чистої реалізаційної вартості (для переоцінки поточної фінансової дебіторської заборгованості на дату балансу). Дослідження нормативної бази визнання та оцінки дебіторської заборгованості підприємства дало змогу виявити її недосконалість; зокрема, нечітко визначено методологію облікової оцінки довгострокової дебіторської заборгованості, на яку нараховуються відсотки; залишається незрозумілою методика оцінки інших видів довгострокової дебіторської заборгованості (на яку не нараховуються відсотки); недостатньо чітко визначено процедуру оцінки дебіторської заборгованості, не пов'язаної із реалізацією продукції, товарів, робіт, послуг. Тому необхідно удосконалити нормативну документацію в частині застосування окремих методів облікової оцінки дебіторської заборгованості підприємства та її наближення до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: затв. наказом М-ва фінансів України від 08.10.1999 р. № 237. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності». URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_013.
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід». URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_025.
4. Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 «Фінансові інструменти». URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_016.
5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка». URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_015/paran474#n474.
6. Єдинак Т.С. Проблеми управління дебіторською заборгованістю підприємств в умовах фінансово-економічної кризи. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2009. № 3. С. 54-57.
7. Тирінов А.В. Особливості визнання та облікової оцінки дебіторської заборгованості підприємства. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. Випуск 5-2 (05) / 2016. С. 114-116. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe.